

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS LYTIES PAGRINDU TEIKIANT PASLAUGAS BEI SKELBIANT INFORMACIJĄ APIE TEIKIAMAS PASLAUGAS SPORTO KLUBE „SKY GYM“ TYRIMO

2018 m. kovo 22 d. Nr. (18)SN-22)SP-34

Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – Tarnyba) 2018 m. sausio 24 d. buvo gautas Pareiškėjo skundas dėl galimos diskriminacijos lyties pagrindu, taikant skirtingus įkainius už vyrams ir moterims teikiamas paslaugas sporto klube „Sky Gym“, esančiame Ateities g. 10, Vilniuje (toliau – sporto klubas). Skunde nurodoma, kad sporto klube, įsigyjant paslaugų paketą, tik moterims yra taikomos papildomos nuolaidos. Patikrinus sporto klubo interneto tinklalapį www.skygym.lt, rasta informacija, kad sporto klubas teikia paslaugų paketą pavadinimu „Mergina“, kuris kainuoja 10 eurų mažiau nei mokamas įprastas mėnesio mokestis.

Lygių galimybių kontrolierė, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 30 straipsnio 1 ir 2 dalimis, 2018 m. vasario 12 d. raštu Nr. (18)SN-22)S-110 kreipėsi į sporto klubo vadovą ir paprašė motyvuotai atsakyti, ar sporto klube už tas pačias paslaugas moterims taikomos mažesnės kainos nei vyrams (jei taip – dėl kokių priežasčių); ar teikiant standartinio paslaugų paketo paslaugas (30 eurų vertės) teikiamos kokios nors papildomos paslaugos (lyginant su paslaugų paketu „Mergina“), dėl kurių skiriasi mėnesinis sporto klubo mokestis; ar paslaugų paketą „Mergina“ gali įsigyti tik moterys (jei taip – nurodyti, dėl kokių priežasčių); dėl kokių priežasčių 10 eurų pigesnis paketas yra pavadintas „Mergina“; kieno iniciatyva ir kiek laiko šios nuolaidos moterims buvo (yra, bus) taikomos.

Taip pat paprašyta pateikti kitą svarbią informaciją, susijusią su atliekamu tyrimu.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t è:

2018 m. vasario 15 d. elektroniniu paštu buvo gautas sporto klubo vadovo M. D. elektroninis laiškas, kuriame buvo neigiama, kad sporto klubas taiko mažesnius paslaugų įkainius moterims. Buvo teigta, kad Pareiškėjas galimai nesidomėjo, kas įeina į paslaugų paketą pavadinimu „Mergina“. Rašte sporto klubo vadovas prašo vadovautis sporto klubo paaiškinimu, išdėstytu lygių galimybių kontrolieriaus 2014 m. spalio 10 d. pažymoje dėl skundo Nr. 14-SN-144 tyrimo (toliau – Pažyma). Pažymoje pateikiamas sporto klubo paaiškinimas, jog paslaugų paketą pavadinimu „Mergina“ gali įsigyti tiek vyrai, tiek moterys, o esminis šio paketo bruožas – į kainą neįeina mokestis už sunkesnius nei 10 kilogramų svarmenis ir štangas, kurios sveria daugiau nei 30 kilogramų. Jei asmenys pageidauja įsigyti visas sporto klube teikiamas paslaugas, jie, nepriklausomai nuo jų lyties, gali įsigyti paslaugų abonementą vienodomis sąlygomis.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

Skundo tyrimo metu buvo vertinama:

1) ar sporto klubas, taikydamas 10 eurų mažesnę kainą paketui „Mergina“, nepažeidė Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 7 straipsnio 1 punkto nuostatų, pagal kurias prekių pardavėjas, gamintojas ar paslaugų teikėjas, įgyvendindamas moterų ir vyrų lygias teises, privalo visiems vartotojams, nesvarbu, kokia jų lytis, taikyti vienodas apmokėjimo sąlygas ar garantijas už tokius pačius ir vienodos vertės gaminius, prekes ir paslaugas;

2) ar sporto klubas, skelbdamas informaciją apie paslaugų paketą pavadinimu „Mergina“, nepažeidė Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 7 straipsnio 2 punkto nuostatų, pagal kurias suteikdamas vartotojams informaciją apie gaminius, prekes ir paslaugas arba jas reklamuodamas, prekių pardavėjas, gamintojas ar paslaugų teikėjas privalo užtikrinti, kad joje nebūtų išreiškiamas pažeminimas, paniekinimas arba teisių apribojimas ar privilegijų teikimas dėl asmens lyties bei formuojamos visuomenės nuostatos, kad viena lytis pranašesnė už kitą.

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos, kurios tikslas – saugoti pagrindines žmogaus teises, atitinkančias Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos garantuojamas teises, III antraštinėje dalyje, skirtoje lygybei, įtvirtintas lygybės prieš įstatymą principas (20 straipsnis), taip pat įtvirtintas bet kokios diskriminacijos draudimas, ypač dėl asmens lyties,

rasės, odos spalvos, tautinės ar socialinės kilmės, genetinių bruožų, kalbos, religijos ar tikėjimo, politinių ar kitokių pažiūrų, priklausymo tautinei mažumai, turtinės padėties, gimimo, negalios, amžiaus, seksualinės orientacijos. Specifiškai 23 straipsnyje nustatomas moterų ir vyrų lygybės principas, pabrėžiama, kad visose srityse turi būti užtikrinta moterų ir vyrų lygybė, įskaitant priėmimą į darbą, darbą ir atlyginimą. Atsižvelgiant į Chartijos turinį darytina išvada, kad Europos Sąjungos institucijoje skiriamas ypatingas dėmesys lyčių lygybei.

2004 m. gruodžio 13 d. Tarybos direktyva 2004/113/EB įgyvendinamas vienodo požiūrio į moteris ir vyrus principas dėl galimybės naudotis prekėmis bei paslaugomis ir prekių tiekimo bei paslaugų teikimo, siekiama sukurti sistemą kovai su diskriminacija dėl lyties ir užtikrinti lygias galimybes naudotis prekėmis bei paslaugomis ir tiekti prekes bei teikti paslaugas, siekiama valstybėse narėse įgyvendinti vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principą. Direktyvoje teigiama, kad vyrų ir moterų lygybės principas yra vienas iš Europos Sąjungos pagrindinių principų.

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintas pamatinis lygybės principas. Konstitucijos 29 straipsnyje skelbiama, jog įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys yra lygūs, žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Aiškindamas Konstitucijos 29 straipsnio nuostatas, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas, kurio turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant, ir vykdant teisingumą, įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pat faktus savavališkai vertinti skirtingai, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas reiškia žmogaus prigimtinę teisę būti traktuojamam vienodai su kitais, įtvirtina formalią visų asmenų lygybę, taip pat kad asmenys negali būti diskriminuojami arba kad jiems negali būti teikiama privilegijų (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas). Asmenų lygybės principas iš esmės reiškia diskriminacijos draudimą, o diskriminacija dažniausiai suprantama kaip žmogaus teisių varžymas ar tam tikrų privilegijų teikimas, atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius (Konstitucinio Teismo 1998 m. lapkričio 11 d. nutarimas). Konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui principas būtų pažeistas, jeigu tam tikra grupė asmenų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginti su kitais tos pačios normos adresatais, būtų kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisinamas (Konstitucinio Teismo 1996 m. lapkričio 20 d. ir 2003 m. gruodžio 30 d. nutarimai).

Lygių galimybių įstatymo 1 straipsnyje nustatyta, jog šio įstatymo paskirtis – užtikrinti, kad būtų įgyvendintos Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 straipsnio nuostatos, įtvirtinančios asmenų lygybę

ir draudimą varžyti žmogaus teises ir teikti jam privilegijas lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Taip pat šiuo įstatymu siekiama, kad būtų įgyvendintos ir Europos Sąjungos teisės aktų, nurodytų šio įstatymo priede, kitų tarptautinių sutarčių nuostatos. Taigi Konstitucijoje įtvirtintos asmenų lygybę reglamentuojančios pagrindinės nuostatos yra perkeltos į Lygių galimybių įstatymą, kuris draudžia diskriminaciją šio įstatymo taikymo srityje ne tik dėl konstitucinių nediskriminavimo pagrindų, bet ir dėl kitų žmogaus tapatybės požymių ar priskiriamų savybių, kurios yra įtvirtintos Lygių galimybių įstatyme.

Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje diskriminacija apibrėžiama kaip tiesioginė ar netiesioginė diskriminacija, priekabiavimas, nurodymas diskriminuoti dėl lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos. Tiesioginė diskriminacija pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalį laikomas elgesys su asmeniu, kai dėl pirmiau išvardintų pagrindų asmeniui taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui. Analogiškos nuostatos numatytos atitinkamai Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 ir 9 dalyse.

Nagrinėjamu atveju Tarnyboje nagrinėtas skundas, kuriame teigta, jog sporto klube yra taikomos nuolaidos moterims, bet vyrams nuolaidų nėra. Tyrimo metu nustatyta, kad sporto klubo interneto tinklalapyje www.skygym.lt yra skelbiama informacija, kad yra parduodamas paslaugų paketas pavadinimu „Mergina“, kuris yra 10 eurų pigesnis nei mokamas įprastinis mėnesio mokestis – 30 eurų mėnesiui. Niekur tinklalapyje (įskaitant sporto klubo taisykles) nėra nurodoma, kokios paslaugos teikiamos pagal įprastą mėnesinį mokestį ir kokios – įsigijus paketą „Mergina“.

Sporto klubo direktorius teigė, kad paslaugų paketas pavadinimu „Mergina“ nėra skirtas tik moterims, jį ta pačia kaina gali įsigyti ir vyrai, o šio paslaugų paketo išskirtinis bruožas – galimybė naudotis tik svoriais iki 10 kilogramų bei štangomis iki 30 kilogramų.

Tarnybos Teisės skyriaus vedėjas Vytis Muliūolis 2018 m. kovo 15 d. atliko patikrinimą ir nuvyko į sporto klubą. Patikrinimo metu sporto klubo darbuotojas aprodė sporto klubo patalpas ir paaiškino, kad kaina skiriasi dėl naudojamų svorių, t. y. pilna kaina – 30 eurų, o naudojant lengvesnius (naudojantis ne abiem sporto klubo salėmis) svorius – mažesnė. Kadangi paslaugos yra teikiamos skirtingose sporto klubo salėse, visi asmenys, nepriklausomai nuo jų lyties, gali pasirinkti, kuris iš siūlomų paslaugų paketų jiems yra priimtinas, ir įsigyti jį vienodomis sąlygomis. Konstatuotina, kad paslaugos kaina nepriklauso nuo lyties, o nuo naudojamos įrangos (svarmenų) teikiant paslaugas sporto klube. Darytina išvada, kad paslaugos teikiamos vienodomis sąlygomis tiek moterims, tiek vyrams, taigi

skunde nurodyti duomenys dėl Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 7 straipsnio 1 punkto nuostatuose įtvirtintų pareigų pažeidimo nebuvo patvirtinti.

Tyrimo metu vertinama, ar sporto klubo administracija, siūlydama pigesnę paslaugų paketą pavadinimu „Mergina“, užtikrino, kad šioje informacijoje apie paslaugas nebūtų išreiškiamas pažeminimas, paniekinimas arba teisių apribojimas ar privilegijų teikimas dėl asmens lyties bei formuojamos visuomenės nuostatos, kad viena lytis pranašesnė už kitą. Sporto klubo vadovas Tarnybai nepateikė atsakymų į lygių galimybių kontrolieriaus rašte Nr. (18)SN-22)S-110 suformuluotus klausimus, dėl kokių priežasčių 10 eurų pigesnis paketas yra pavadintas „Mergina“; kieno iniciatyva ir kiek laiko šios nuolaidos moterims buvo (yra, bus) taikomos, taigi neįvykdė Lygių galimybių įstatymo 4 straipsnyje numatytos pareigos skundžiamam asmeniui įrodyti, kad lygių galimybių principas nebuvo pažeistas.

Nagrinėjamu atveju Pareiškėjas kreipėsi į Tarnybą todėl, kad iš sporto klubo interneto tinklalapyje www.skygym.lt pateiktos informacijos susidarė nuomonė, kad paslaugų paketas pavadinimu „Mergina“ yra skirtas tik moterims, taigi tik moterims yra taikoma 10 eurų nuolaida. Sporto klube ir jo interneto tinklalapyje nėra pateikiamas paslaugų paketo pavadinimu „Mergina“ aprašymas, nenurodoma, kad paslaugos teikiamos abiejų lyčių asmenims vienodomis sąlygomis. Tyrimo metu nustatyta, jog minėtas paketas skiriasi mažesne teikiamų paslaugų apimtimi – sudaromos sąlygos naudotis tik svoriais iki 10 kilogramų bei štangomis iki 30 kilogramų. Akivaizdu, jog teikiamos paslaugos šiuo atveju neturi nieko bendra su paslaugų gavėjų lytimi, dėl to šio paslaugų paketo pavadinimas yra klaidinantis, o informuojant, jog už šias paslaugas yra taikomas mažesnis mokestis, yra formuojamos visuomenės nuostatos, kad moterys yra pranašesnės ir joms sporto klubo paslaugos kainuoja mažiau nei vyrams.

Pagal Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 13 straipsnio 2 punktą, prekių pardavėjo, gamintojo ar paslaugų teikėjo veiksmai pripažįstami pažeidžiantys moterų ir vyrų lygias teises, jeigu dėl asmens lyties, įskaitant mažiau palankų požiūrį į moteris dėl nėštumo ir gimdymo bei vaiko žindymo, informuojant apie gaminius, prekes ir paslaugas arba reklamuojant jas, formuojamos visuomenės nuostatos, kad viena lytis pranašesnė už kitą, taip pat vartotojai diskriminuojami dėl jų lyties.

Darytina išvada, kad sporto klubas, skelbdamas informaciją apie paslaugų paketą pavadinimu „Mergina“, klaidina paslaugos gavėjus ir formuoja visuomenės nuostatą, kad moterys yra privilegijuotos ir joms sporto klubo paslaugos yra teikiamos palankesne kaina. Tokiais veiksmais sporto klubas diskriminavo vyrus, taigi padarė Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 13 straipsnio 2 punkte įtvirtintą pažeidimą.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, bei vadovaudamasi Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 19 straipsnio 3 dalimi, Lygių galimybių įstatymo 17 straipsniu, 29 straipsnio 2 dalies 2 punktu ir 30 straipsnio 3 dalimi,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Kreiptis į sporto klubo „Sky Gym“ vadovą ir siūlyti nutraukti lygias galimybes pažeidžiančius veiksmus, t. y. viešai skelbti paslaugų paketo pavadinimu „Mergina“ aprašymą ir jo įsigijimo sąlygas arba pakeisti šio paslaugų paketo pavadinimą, nesiejant jo su asmens lytimi.

2. Įpareigoti sporto klubo „Sky Gym“ vadovą išnagrinėti lygių galimybių kontrolieriaus sprendimą ir apie nagrinėjimo rezultatus bei sprendimo vykdymo eigą informuoti lygių galimybių kontrolierių per 30 dienų nuo šio sprendimo gavimo dienos.

3. Su sprendimu supažindinti Pareiškėją ir sporto klubo „Sky Gym“ vadovą.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01402 Vilnius) arba apygardos administraciniam teismui.

Lygių galimybių kontrolierė

Agneta Skardžiuvienė